

СОЛОВЕЙ Алла

канд. наук з фіз. вих. і спорту, доцент, доцент каф. ТiМФК
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0001-7247-2320>
alla_sol@ukr.net

ЯРОШИК Марта

канд. наук з фіз. вих. і спорту, доцент, доцент каф. ТiМФК
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0003-2531-6856>
marta.yaroshyk@gmail.com

ДАНИЛЕВИЧ Мирослава

доктор пед. наук, професор, професор
каф. ФтаР
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського
<https://orcid.org/0000-0002-1285-392X>
mdanylevych@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Включення дітей з розладами аутичного спектра до шкільної освіти разом з дітьми, які не мають обмежень у розвитку, є складною, дискусійною, недостатньо вивченою проблемою. Особливо дискусійним є питання впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання, де визначальною є рухова діяльність. Фахівці з фізичної культури, які працюють в інклюзивній освіті з дітьми з розладами аутичного спектра вказують, на складності долучення таких учнів до спільних форм занять фізичними вправами, де передбачається взаємодія усіх учасників освітнього процесу. Причинами є проблеми в соціальній взаємодії, низька мотивація учнів з розладами аутичного спектра, а також недостатня підготовленість фахівців. Робота присвячена проблемі оптимізації процесу залучення до занять фізичними вправами дітей з розладами аутичного спектра в умовах інклюзивного навчання. Було визначено об'єктивність учителів фізичної культури щодо роботи в умовах інклюзивного навчання, зокрема з учнями з розладами аутичного спектра. Розроблено та впроваджено методичні рекомендації щодо проведення спільних занять фізичними вправами з дітьми з РАС в програму курсів підвищення кваліфікації для учителів фізичної культури. В результаті проведеного дослідження підвищився рівень теоретичних знань та практичних навичок вчителів фізичної культури що до залучення дітей з РАС до спільних занять фізичними вправами на уроках фізичної культури, що доводить ефективність розроблених методичних рекомендацій. У роботі використовувались наступні методи наукових досліджень: теоретичні методи (синтез, аналіз, порівняння), соціологічні методи (анкетування), педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Ключові слова: учні, розлади аутичного спектра, фізична культура, інклюзивне навчання, урок.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).50](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).50)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В останнє десятиліття в Україні великої популярності набуває інклюзивна освіта, згідно якої, діти з особливими освітніми потребами навчаються за місцем проживання в одному навчальному закладі й класі разом з нормо-типовими школярами.

В освітній простір навчальних закладів все більше потрапляє дітей з розладами аутичного спектра (РАС). Це пов'язано із загальною тенденцією до зростання кількості таких дітей в усьому світі, і в нашій країні зокрема. Відповідно, організація

інклюзивного навчання учнів з розладами аутичного спектра в умовах закладу загальної середньої освіти потребує особливої уваги, що вимагає значних зусиль в організаційному та методичному відношенні [4, 5].

Для ефективної організації навчання учнів з аутизмом в умовах загальної середньої освіти необхідно поєднувати гнучкі організаційні підходи та спеціалізовані методичні стратегії, орієнтуючись на індивідуальні потреби кожного учня. Організаційні та методичні особливості навчання учнів з розладами аутичного спектра вимагають комплексного підходу, що забезпечує їх ефективну інтеграцію в загальний навчальний процес. Необхідно

забезпечити індивідуалізацію навчання, зокрема через адаптацію навчальних матеріалів, створення спеціалізованих умов та залучення фахівців для корекційної підтримки. Використовувати підходи, що забезпечують ясність і логічність навчального процесу. Формувати соціальні навички, застосувати альтернативні форми комунікації та методи позитивного підкріплення, що є необхідними для підтримки психоемоційного благополуччя учнів і стимулювання їхнього навчання. Інклюзивне навчання учнів з РАС вимагає налагодження тісної співпраці між педагогічними працівниками, батьками та фахівцями: психологами, логопедами, дефектологами, медичними та соціальними працівниками. Все вище вказане потребує високої кваліфікації педагогічних працівників, їх теоретичної та практичної підготовленості до роботи з учнями з РАС в умовах інклюзивної освіти.

Отже, включення дітей з РАС до шкільної освіти разом з дітьми, які не мають обмежень у розвитку, є складною, дискусійною, недостатньо вивченою проблемою. Особливо дискусійним є питання впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання, де визначальною є рухова діяльність [2, 3]. Відтак, важливою проблемою постає підготовка учителів фізичного виховання до роботи з такими учнями в умовах інклюзивної освіти.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

В галузі інклюзивної освіти проведено достатньо наукових досліджень щодо розроблення стратегії інклюзивної освіти в Україні (Колупаєва, 2010); багатьма авторами описано загальні питання впровадження інклюзивної освіти (Горопаха, 2014; Турчик, Шиян, 2004). У роботах багатьох авторів вивчено особливості формування особистості дітей із порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного середовища (Кізенко, 2017; Пасічник, 2016), особливості розвитку інклюзивної освіти у сфері фізичної культури та аналіз проблеми інклюзивного фізичного виховання дітей з особливими потребами (Боднар, Гук, 2022).

Аналіз літературних джерел показав, що велика кількість досліджень [1, 8, 9, 10] присвячено вивченню особливостей та корекції психомоторного та фізичного

розвитку дітей з РАС засобами фізичного виховання. В роботі авторів (Скрипник, Ковбасюк, 2014) представлено рекомендації щодо розвитку психомоторики дітей з аутизмом на уроках з фізичної культури.

В роботі [7] вивчалась готовність фахівців з фізичного виховання до роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. У дослідженні [2] вказані проблеми залучення дітей з розладами аутичного спектра до спільних занять фізичними вправами в умовах інклюзивного навчання.

3. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Відповідно до цілей інклюзивної освіти, на уроках фізичної культури, педагог має вирішувати як загально педагогічні, так і спеціальні завдання, що спрямовані на корекцію психомоторного розвитку дитини з РАС [3, 4, 5]. Дослідження зарубіжних і вітчизняних дослідників доводять, що патологічний стан мозку осіб з аутизмом деструктивно впливає на інтелектуальні, комунікативні, емоційно-регуляторні, поведінкові та моторні функції. Зокрема недосконалість моторики дітей характеризується порушенням координації, узгодженості, довільності, прогнозуванні та плануванні рухів, що суттєво впливає на пізнавальні та вольові функції, створює байдуже ставлення до інтеграції в колективі однолітків, здатності навчатися новим рухам, взаємодіяти із середовищем. Практично всі діти з аутизмом мають базові порушення тону м'язів, що зумовлює неякісне виконання базових рухів. Дітям з аутизмом притаманні одноманітність, хаотичність рухів, низька саморегуляція, порушення відчуття рівноваги та координації рухів [1, 6, 9, 10]. Відповідно постає необхідність у формуванні спеціальних знань та вмій для роботи фахівців з фізичного виховання з даним контингентом учнів в умовах інклюзивної освіти.

Особливою проблемою є залучення дітей з аутизмом до спільних уроків фізичної культури, де передбачається взаємодія усіх учасників освітнього процесу. Фахівці з фізичного виховання, які працюють в інклюзивній освіті з дітьми з РАС вказують, на складнощі долучення дітей з РАС до спільних форм занять фізичними вправами. Перш за все, це труднощі у соціальній

взаємодії з педагогом та однолітками, здатності поводити себе соціально прийнятним чином, слухати і виконувати розпорядження вчителя, співпрацювати з однолітками, засвоювати нові знання і навички. Відповідно учителі фізичної культури надають перевагу індивідуальним заняттям фізичними вправами для дітей з РАС [2, 6].

Однак, сегрегація дітей з РАС на уроках фізичної культури суперечить поняттю «інклюзивна освіта», що передбачає включення в освітній процес дитини з особливими освітніми потребами, ускладнює формування соціальної та комунікативної компетентностей в процесі фізичного виховання.

Відповідно, відносна нерозв'язаність проблеми залучення дітей з РАС до спільних форм занять фізичними вправами та уроків фізичної культури в умовах інклюзивного навчання, потребує вивчення.

Отже, постає необхідність у формуванні спеціальних знань та умінь у фахівців з фізичного виховання щодо залучення до спільних форм занять фізичними вправами та уроків фізичної культури учнів з РАС, що дозволить оптимізувати процес фізичного виховання в умовах інклюзивного навчання.

Метою нашого дослідження було: формування спеціальних знань та умінь фахівців з фізичного виховання щодо залучення дітей з розладами аутичного спектра до спільних уроків фізичної культури в умовах інклюзивної освіти.

Для вирішення поставленої мети використовувались наступні методи дослідження: теоретичні методи (синтез, аналіз, порівняння), соціологічні методи (анкетування), педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

З метою визначення готовності вчителів фізичної культури до проведення спільних занять фізичними вправами з дітьми з РАС було проведене анкетування 135 учителів фізичної культури міста Львова та Львівської області. Не зважаючи на те, що більшість опитаних вчителів фізичної культури

позитивно ставляться до інклюзивної освіти, до впровадження інклюзії в заняття фізичними вправами більшість респондентів ставляться негативно 30% або невизначено 35%, що свідчить про недостатній рівень відповідних професійних знань в галузі фізичного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз результатів анкетування показав, що 56% опитаних надає перевагу інклюзивним класам з наявністю асистента вчителя у структурі загальноосвітньої школи, як найбільш доцільній та оптимальній формі організації навчання дітей з РАС. Але лише 30% респондентів вважають можливим проводити спільні заняття фізичними вправами учнів з РАС та здоровими однолітками. Це свідчить про те, що у багатьох учителів виникають труднощі у залученні учнів з РАС до спільних занять фізичними вправами. 54% опитаних вчителів виявили бажання поглибити свої знання в області корекційної педагогіки, олігофренопедагогіки та особливостей проведення занять фізичними вправами з дітьми з РАС, що доводить необхідність поглиблення професійних знань вчителів з особливостей побудови процесу фізичного виховання дітей з ООП та зокрема дітей з РАС, як найбільш чисельної нозології інклюзивної освіти. А також, підтверджує актуальність наших досліджень.

З метою покращення рівня знань у галузі інклюзивної освіти, фахівцями кафедри ТiМФК ЛДУФК ім. Ів. Боберського була розроблена програма спецкурсу підвищення кваліфікації учителів фізичної культури та інструкторів з фізичного виховання «Інклюзія у фізичному вихованні та створення безпечного освітнього середовища» тривалістю 30 год. Були проведені курси підвищення кваліфікації, слухачами яких було 50 учителів фізичної культури м.Львова та Львівської області.

Зміст програми передбачав освоєння інформації вчителями фізичної культури з трьох модулів. Перший модуль стосувався сутності інклюзивного навчання, його принципів та переваг, а також значення фізичного виховання для дітей з особливими освітніми потребами. Другий модуль розкривав особливості інклюзивного фізичного виховання дітей з інвалідністю. Третій модуль програми передбачав ознайомлення учасників курсів з

сприятливим та безпечним освітнім середовищем.

Нами було розроблено рекомендації щодо залучення учнів з РАС до спільних занять фізичними вправами з здоровими однолітками та схему їх впровадження. Рекомендації викладались в рамках модуля теми «Основи адаптивного фізичного виховання при вадах інтелекту». У рекомендаціях було визначено основні підходи та практичні поради для вчителів фізичної культури з метою оптимізації процесу залучення дітей з РАС до фізичних вправ у межах інклюзивного навчального середовища. Вони стосувались особливостей індивідуалізації навчального процесу на основі оцінки моторних та соціальних можливостей, адаптації планів уроків та засобів фізичного виховання, використання візуальних засобів навчання, пристосування сенсорного навантаження під час занять. Велика увага надавалась соціальній взаємодії з однолітками та педагогом, створенню психологічної підтримки та емоційного комфорту, підкріплення мотивації учня з РАС.

На початку та в кінці курсів підвищення кваліфікації було проведено вхідне та вихідне тестування слухачів, що визначало рівень теоретичних знань з тематики інклюзивної освіти.

В результаті впровадження спецкурсу підвищення кваліфікації учителів фізичної культури та інструкторів з фізичного виховання «Інклюзія у фізичному вихованні та створення безпечного освітнього середовища» рівень знань слухачів достовірно покращився про що свідчать результати тестувань та методи математичної статистики. Кількість правильних відповідей вихідного тестування зросла на 24%, що свідчить про покращення рівня теоретичних знань учасників спецкурсу.

З метою перевірки ефективності запропонованих рекомендацій для залучення дітей з РАС до спільних занять фізичною культурою був проведений педагогічний експеримент, який тривав 6 місяців. В експерименті взяли участь 10 учителів фізичної культури, які пройшли спецкурс підвищення кваліфікації «Інклюзія у фізичному вихованні та створення безпечного освітнього середовища» та проводять заняття з учнями з РАС.

На початку та в кінці експерименту було проведено опитування вчителів фізичної культури. Анкета містила три блоки запитань «Загальний підхід та планування», «Взаємодія з дитиною з РАС», «Комунікація та взаємодія з однолітками», що дозволило респондентам оцінити свої практичні навички за десятибальною шкалою.

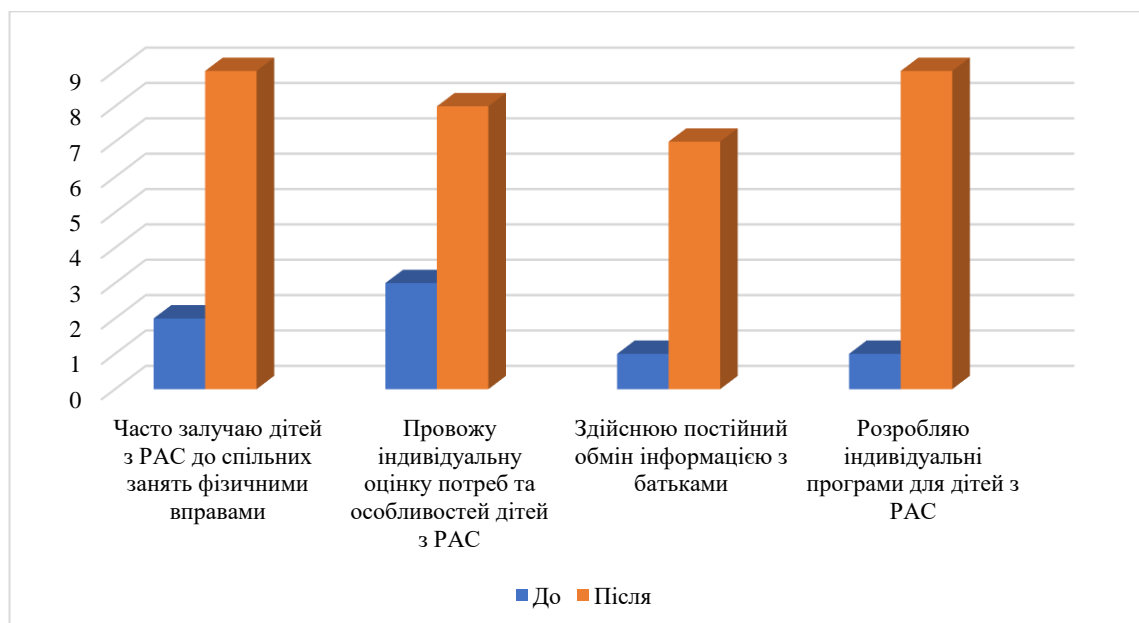

Рис. 1. Результати блоку запитань: «Загальний підхід та планування»

Аналіз результатів анкетування показав, що за допомогою використання методичних рекомендацій вчителі почали максимально

долучати дітей з РАС до спільних занять фізичними вправами, тоді як раніше надавали перевагу індивідуальним заняттям (Рис.1.).

Також вчителі проводять індивідуальну оцінку потреб та особливостей дітей з РАС та розробляють індивідуальні програми. Розроблені методичні рекомендації полегшують пошук засобів та методів фізичного виховання, стимулюють до самоосвіти з питань особливостей добору підходів до проведення занять з дітьми з РАС. Наприклад, відповідно до потреб та можливостей для одних дітей використовують візуальні розклади, для інших – конкретні інструкції. Респонденти вказали, що почали співпрацювати з батьками і здійснюють постійний обмін інформацією, розглядають їх пропозиції при складанні індивідуальних програм з фізичного виховання, надають рекомендації батькам стосовно рухової активності дітей з РАС. В блоці питань «Загальні підходи та планування процесу фізичного виховання дітей з РАС» в середньому на 8,25 балів, тоді, як на початку експерименту оцінювали на 1,75 балів це доводить ефективність використання розроблених рекомендацій.

Результати опитування показали, що вчителі оцінили свої практичні навички (8 балів) в блоці запитань, що стосуються «Взаємодії з дитиною з РАС» тоді, як до експерименту оцінювали в низько (2 бали) (Рис.2). Вони вказали, що використовують методику «візуальної підтримки» у заняттях з дітьми з РАС. Ця методика означає використання різних візуальних елементів, таких як малюнки, схеми, ілюстрації, графіки, для допомоги в організації інформації та комунікації. Також, під час уроків фізичної культури використовують спеціальні ритуали та алгоритми дій на початку та в кінці заняття, що дозволяє зменшити психологічну напругу, адаптувати до уроку дітей з РАС. Вчителі вказали, що враховують інтерес та зацікавленість учня з РАС при постановці завдань уроку, доборі засобів уроку та можуть оперативно вносити зміни в планування уроку фізичної культури. На уроці надають перевагу ігровому методу з метою стимулювання дитини з РАС. Крім того, ігри дозволяють створити приязне середовище, сприяють розвитку взаєморозуміння та співпраці.

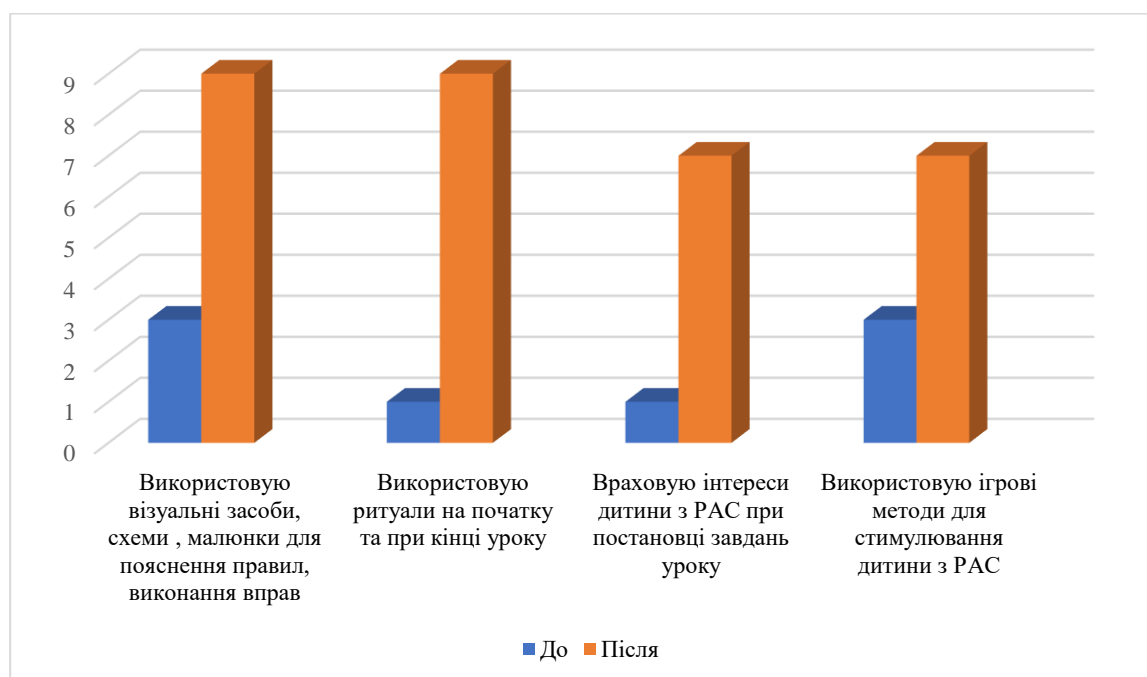

Рис. 2. Результати блоку запитань «Взаємодія з дитиною з РАС»

Результати опитування показали, що респонденти оцінили свої практичні навички (7,25 балів) в блоці запитань «Комунікація та взаємодія з однолітками» тоді, як до експерименту оцінювали в низько (1,5 балів) (Рис. 3.). В результаті впровадження розроблених методичних рекомендацій опитані вказали, що залучають однолітків для

підтримки дітей з РАС, визначають ролі та завдання для одноліток на уроці, формують малі групи включаючи дітей з РАС, використовують позитивне моделювання та стимулювання взаємодії між однолітками та дітьми з РАС. Учителі вказали, що спостерігають за динамікою взаємодії, слухають відгуки одноліток та дітей з РАС,

стимулюють позитивні взаємовідносини та відзначають успіх. Було відзначено, що структуровані групові вправи та ігри з підтримкою однолітків допомагають дітям з РАС краще інтегруватися та брати участь у спільній діяльності. Вчителі організували

заняття-тренінги для однолітків з питань розуміння та підтримки дітей з РАС., створювали можливості для спільних активностей, які сприяють взаємодії та дружбі.

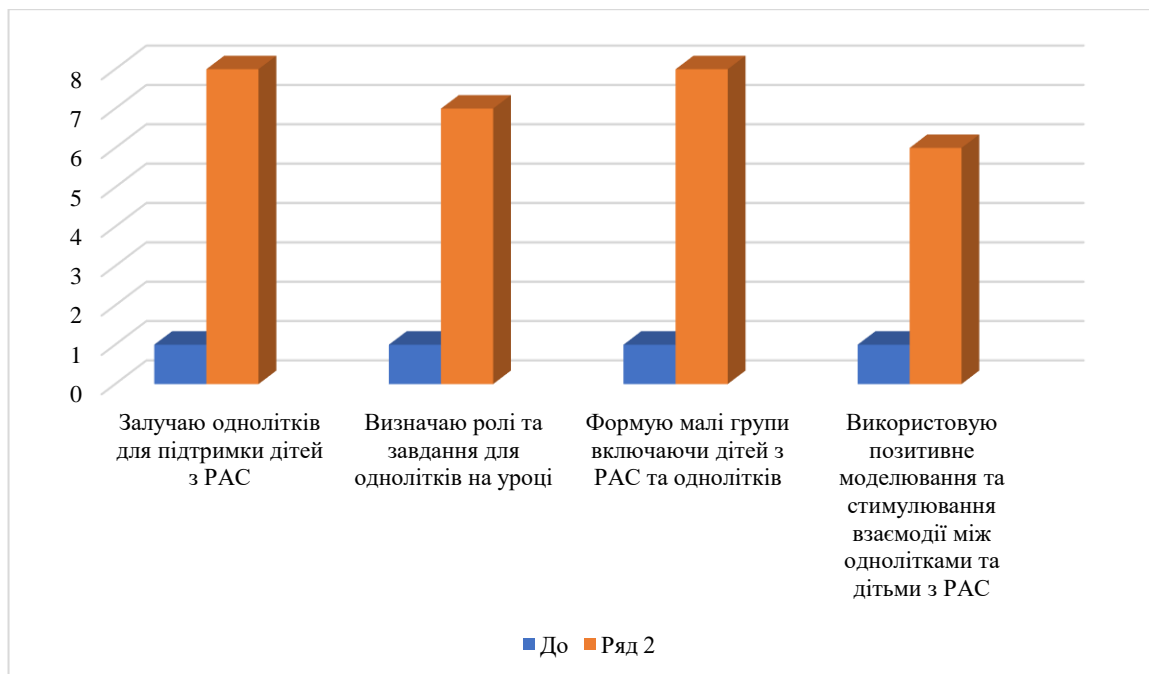

Рис. 3. Результати блоку запитань «Комунікація та взаємодія з однолітками»

Результати анкетування показали конкретні підходи та стратегії, які використовують вчителі для залучення дітей з РАС та вирішення можливих труднощів. Крім того, вони вказують на постійне вдосконалення та співпрацю з іншими професіоналами для досягнення кращих результатів.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, результати досліджень доводять необхідність поглиблення професійних знань вчителів з особливостей побудови процесу фізичного виховання дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та

зокрема дітей з РАС, як найбільш чисельної нозології інклюзивної освіти.

В результаті проходження спецкурсу підвищення кваліфікації учителів фізичної культури та інструкторів з фізичного виховання «Інклюзія у фізичному вихованні та створення безпечного освітнього середовища», достовірно покращився рівень спеціальних знань та умінь фахівців з фізичного виховання щодо залучення дітей з розладами аутичного спектра до спільних уроків фізичної культури в умовах інклюзивної освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та впровадженні спецкурсів для учителів фізичної культури та інструкторів з фізичного виховання, щодо роботи з учнями з РАС.

Література

1. Боднар І. Вплив авторської програми фізичного виховання на показники фізичної підготовленості школярів з аутизмом / Іванна Боднар, Алі Хамаде // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. – Київ, 2021. – Вип. 6К(135)21. – С. 34–37.
2. Дячкіна Х., Соловей А. До проблеми залучення дітей з розладами аутичного спектра до уроків фізичної культури в умовах інклюзивного навчання / Х. Дячкіна, А. Соловей // Collection of scientific papers «SCIENTIA», (March 10, 2023; Valencia, Spain). – С. 234-235.

3. Кізенко О. М. Фізичне виховання учнів з особливими потребами / О. М. Кізенко // Соціальний педагог. – 2017. – № 3 (123). – С. 57–59.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта як трансформаційна стратегія сучасної освітньої політики / А. А. Колупаєва // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – 2010. – Вип. 7. – С. 11–19.
5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. – Харків, 2019. – 304 с.
6. Скрипник Т. В., Ковбасюк О. В. Уроки фізичної культури для дітей з аутизмом / Т. В. Скрипник, О. В. Ковбасюк // Науково-методичний журнал «Фізичне виховання в рідній школі». – 2014. – № 3. – С. 18–20.
7. Соловей А., Чепіжак Д. Готовність фахівців з фізичного виховання до роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти / А. Соловей, Д. Чепіжак // «Перспективи, проблеми та наявні здобутки розвитку фізичної культури і спорту в Україні» IV Всеукраїнська інтернет-конференція “COLOR OF SCIENCE”. – Вінниця, 2021. – С. 407–410.
8. Ханікянц О. В., Феоктістова О. М. Вплив засобів адаптивного плавання на корекцію фізичного розвитку дітей з рас / О. В. Ханікянц, О. М. Феоктістова // SCIENCE FOUNDATIONS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE. – 2021. – Т. 10. – С. 451.
9. Courchesne V. et al. Autistic children at risk of being underestimated: school-based pilot study of a strength-informed assessment / V. Courchesne et al. // Molecular Autism. – 2015. – Т. 6. – № 1. – С. 1–10.
10. Vogindroukas I., Stankova M., Chelas E. N., Proedrou A. Language and Speech Characteristics in Autism / I. Vogindroukas, M. Stankova, E. N. Chelas, A. Proedrou // Neuropsychiatr Dis Treat. – 2022. – Oct 14. – Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9578461/>

References

1. Bodnar I. Vplyv avtorskoi prohramy fizychnoho vykhovannia na pokaznyky fizychnoi pidhotovlenosti shkolariv z autyzmom / Ivanna Bodnar, Ali Khamade // Naukovyi chasopys Nats. ped. un-tu imeni M.P. Drahomanova. Serii 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) : zb. nauk. pr. – Kyiv, 2021. – Vyp. 6K(135)21. – S. 34–37.
2. Diachkina Kh., Solovei A. Do problemy zaluchennia ditei z rozladamy autychnoho spektra do urokiv fizychnoi kultury v umovakh inkliuzyvnoho navchannia / Kh. Diachkina, A. Solovei // Collection of scientific papers «SCIENTIA», (March 10, 2023; Valencia, Spain). – S. 234–235.
3. Kizenko O. M. Fizychno vykhovannia uchniv z osoblyvymy potrebamy / O. M. Kizenko // Sotsialnyi pedahoh. – 2017. – № 3 (123). – S. 57–59.
4. Kolupaieva A. A. Inkliuzyvna osvita yak transformatsiina stratehiia suchasnoi osvითnoi polityky / A. A. Kolupaieva // Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy. – 2010. – Vyp. 7. – S. 11–19.
5. Kolupaieva A. A., Taranchenko O. M. Navchannia ditei z osoblyvymy osvითnymy potrebamy v inkliuzyvnomu seređovyshchi / A. A. Kolupaieva, O. M. Taranchenko. – Kharkiv, 2019. – 304 s.
6. Skrypnyk T. V., Kovbasiuk O. V. Uroky fizychnoi kultury dlia ditei z autyzmom / T. V. Skrypnyk, O. V. Kovbasiuk // Naukovo-metodychnyi zhurnal «Fizychno vykhovannia v ridnii shkoli». – 2014. – № 3. – S. 18–20.
7. Solovei A., Chepizhak D. Hotovnist fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia do roboty v umovakh inkliuzyvnoho navchannia v zakladakh zahalnoi seređnoi osvითy / A. Solovei, D. Chepizhak // Perspektyvy, problemy ta naiavni zdobutky rozvytku fizychnoi kultury i sportu v Ukraini. IV Vseukrainska internet-konferentsiia “COLOR OF SCIENCE”. – Vinnytsia: VDPU, 2021. – S. 407–410.
8. Khanikiants O. V., Feoktistova O. M. Vplyv zasobiv adaptyvnoho plavannia na korektsiiu fizychnoho rozvytku ditei z rasovymy rozladamy / O. V. Khanikiants, O. M. Feoktistova // SCIENCE FOUNDATIONS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE. – 2021. – Т. 10. – S. 451.
9. Courchesne V. et al. Autistic children at risk of being underestimated: school-based pilot study of a strength-informed assessment // Molecular Autism. – 2015. – Т. 6. – № 1. – S. 1–10.
10. Vogindroukas I., Stankova M., Chelas E. N., Proedrou A. Language and Speech Characteristics in Autism / I. Vogindroukas, M. Stankova, E. N. Chelas, A. Proedrou // Neuropsychiatr Dis Treat. – 2022. – Oct 14. – Rezhym dostupu: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9578461/>.

Abstract

SOLOVEY Alla, YAROSHYK Marta, DANYLEVYCH Myroslava
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

THE PECULIARITIES OF INCLUSIVE PHYSICAL EDUCATION FOR STUDENTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER

The inclusion of children with autism spectrum disorder (ASD) in school education alongside their typically developing peers is a complex, debated, and insufficiently studied issue. The implementation of inclusive education in the process of physical education, where motor activity plays a key role, is particularly controversial.

Physical education specialists working in inclusive education with children with ASD indicate the challenges of involving such students in joint physical exercise activities that require interaction among all participants in the educational

process. The main reasons for these difficulties include problems with social interaction, low motivation among students with ASD, and insufficient preparedness of specialists.

This study focuses on optimizing the process of engaging children with ASD in physical exercise within the framework of inclusive education. It emphasizes the need to develop specialized knowledge and skills among physical education professionals to facilitate the participation of students with ASD in joint physical activities and physical education lessons. Research Objective: The objective of our study was to develop specialized knowledge and skills among physical education specialists to facilitate the inclusion of children with autism spectrum disorder in joint physical education lessons within an inclusive education framework.

To achieve this objective, the following research methods were employed: theoretical methods (synthesis, analysis, comparison), sociological methods (surveys), pedagogical observation, pedagogical experiment, mathematical statistics methods

The study assessed physical education teachers' awareness and preparedness for working in an inclusive learning environment, particularly with students with ASD. Methodological recommendations for conducting joint physical exercise activities with children with ASD were developed and integrated into professional development courses for physical education teachers.

As a result of the study, teachers' theoretical knowledge and practical skills in engaging children with ASD in joint physical exercise activities during physical education lessons improved, demonstrating the effectiveness of the developed methodological recommendations.

Keywords: students, autism spectrum disorder, physical education, inclusive learning, lesson.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2025 р.